

Майже половина з інноваційних підприємств взагалі не фінансують проведення в інтересах свого виробництва наукових досліджень [3]

Виходячи з цього, інноваційну діяльність і необхідні заходи щодо її розвитку з позицій можливості інвестицій необхідно розглядати з точки зору наступних основних пріоритетів [5]: адаптація інноваційної системи України до умов глобалізації та підвищення її конкурентоспроможності; переорієнтація системи продукування інновацій на ринковий попит і споживача; створення привабливих умов для творців інновацій, стимулювання інноваційної активності підприємництва; системний підхід в управлінні інноваційним розвитком, інформатизація суспільства.

Важливість формування та реалізації механізмів державної інноваційно-інвестиційної політики зумовлюється посиленням інтеграційних інтересів України. При цьому не слід забувати: інтеграція можлива та взаємовигідна тоді, коли країна, що інтегрує, відповідає критеріям та вимогам тієї системи, з якою посилюється взаємодія. Ці критерії стосуються найрізноманітніших аспектів функціонування господарства і, перш за все, інвестиційно-інноваційного комплексу. Отже, в сучасних умовах відповідність національної економіки критеріям світової господарської системи означає в першу чергу інноваційний розвиток на основі достатнього інвестиційного забезпечення, а не лише високий рівень доходів та життя населення, стабільні темпи економічного зростання. Держава має всебічно підтримувати розбудову економіки на ринкових принципах, взявши при цьому на себе головну відповідальність за всеохоплююче загальне регулювання та стратегічне планування економічного розвитку і безпосередню підтримку інноваційного процесу. Держава, використовуючи певні механізми, повинна забезпечити умови для формування та стимулювання розвитку на інвестиційно-інноваційній основі, насамперед, за допомогою створення позитивного інвестиційного клімату внаслідок поліпшення загального міжнародного іміджу країни.

Вплив держави має здійснюватись шляхом застосування системи організаційно-інформаційних заходів та фінансової підтримки, а саме розробки нормативно-правової бази діяльності на інвестиційно-інноваційній основі; розробки стратегічної програми розвитку; визначення оптимального рівня частки державної власності; формування реальних джерел фінансування науки, освіти та інших.

Література: 1. Буднікевич І. М., Школа І. М. Становлення регіонального ринку інновацій в Україні. - Чернівці: "Зелена Буковина", 2002. - 200 с. 2. Бутко А. Д., Шерстюк О. Л. // Фінанси України. - 2004. - №4. - С. 76-86. 3. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. – Київ, Центр навчальної літератури, 2006. –488 с. 4. Передвиборча програма. Якою я бачу Україну // Український інвестиційний журнал. - 2004. - №7. - С. 45. 5. Черваньов Д.М. Менеджмент інвестиційної діяльності підприємств: навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2003. – 622 с.

*Кононова М.О.,
аспірантка кафедри економічної теорії та історії економічної думки
ОНУ ім. І.І.Мечникова,
м.Одеса. Україна*

КЛАСТЕРІЗАЦІЯ ЯК КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНА

Сьогодні в політичних та економічних колах все більш усвідомлюється необхідність інноваційної спрямованості розвитку вітчизняної економіки, росту її конкурентоспроможності. Однією з проблем підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств є низький рівень їх інноваційної активності. Враховуючи той факт, що конкурентоспроможність є найбільш важливим показником, що визначає місце підприємства в бізнес-середовищі, то можна сказати, що цей показник є важливим індикатором стану здоров'я підприємства. Звичайно безпосередньо впливати на конкурентоспроможність підприємства не можна, але в той же час ми можна підвищити її, стимулюючи інноваційну активність підприємства. При цьому в якості можливого механізму реалізації нової промислової та науково-технічної політики можна відзначити економічні кластери як засобу переходу до виробничих процесів з більшою доданою

вартістю, до економіки знань, як засобу встановлення конструктивного діалогу між бізнесом та наукою.

Високотехнологічність галузей, безумовно, грає одну з вирішальних ролей у поясненні феномена міжфірмової кооперації, зміщує акцент аргументації, підкреслюючи особливу роль технологій і знань. Підхід до фірми, заснований на знаннях, надає виняткового значення знанням як ресурсам та розглядає фірму як джерело (сховище) технологічних і організаційних знань. Фірма сприймається як організм, який здатний навчатися і розвиватися на базі своїх знань.

Можливість знайти знання, а потім застосувати їх може бути втілена в життя в різних формах кооперації. Згідно теорії знань різноманітність форм організації кооперації, не пов'язаних єдиним «дахом» власності, весь час зростає, забезпечуючи тим самим більш ефективно навколишнє середовище для виявлення нових знань, які з'являються в окремих власників. Варто зазначити, що все більшого значення в дослідженнях кооперації набувають питання ідентифікації та використання некодуємого знання. Тут можна виділити два основних типи кооперації, виділених по відношенню до процесу навчання та за взаємними інвестиціям [4]. Більш гнучкі, орієнтовані на дослідження форми (не засновані на єдиній власності) співробітництва можуть стимулювати взаємний інформаційний обмін краще, ніж спільні підприємства, що більше орієнтовані на виконання контрольних функцій. Дослідницькі (пошукові) форми кооперації спрямовані на придбання максимальної кількості знань із зовнішнього середовища і не засновані на суворих правилах експлуатації, як це має місце в ієрархічних адміністративних формах.

Кластери як форма мережевої взаємодії знаходять все більше поширення у світі у зв'язку зі зростаючою взаємозалежністю учасників інноваційного процесу. Можна виділити ключові варіанти інноваційного розвитку регіону:

- створення в регіонах інноваційно-технічних центрів, структур, що слугують «інкубаторами технологій» і приділяють основну увагу комерціалізації нових технологій;

- формування навчаючих регіонів, метою функціонування таких регіонів є створення конкурентоспроможного, інноваційного потенціалу регіону та розвиток здібностей місцевого населення змінюватись під впливом інновацій;

- створення, підтримка і розвиток кластера, тобто такої сукупності зосереджених в одній географічній області організацій однієї або декількох галузей, добровільно взаємодіючих на довготривалій основі, що одержують за рахунок цієї взаємодії синергетичний ефект, та конкурують на основі знань і мають вплив на інноваційний розвиток регіональної інфраструктури, соціальних і економічних особливостей регіону [2].

Як показують результати аналізу світового досвіду, кластеризація має певні переваги в процесі активізації інноваційного розвитку. Ці переваги досягаються за рахунок локалізації та інтеграції суб'єктів в кластері, використання потенціалу кластерної інфраструктури, а також вертикальних і горизонтальних зв'язків у передачі знань, досвіду, проведення спільних наукових досліджень. Кластери як міжгалузеві утворення, підсилюють взаємопов'язаність та взаємодоповнюваність галузей завдяки більш швидкому поширенню специфічних для регіону технологій, професійних навичок, інформації [3]. А це означає прискорення виникнення інновацій, що є основою не тільки для підвищення продуктивності праці, але і для оновлення стратегічних переваг, підтримання динамічної конкуренції в цілому.

Інноваційний кластер формують підприємства, що є полюсами зростання. На жаль, такий підхід має обмеження в застосуванні для вітчизняної економіки через слабо розвинену соціально-виробничу інфраструктуру. Надання пріоритетних позицій центрам інноваційного розвитку веде до ще більшого ускладнення регіональних диспропорцій, причому важливу роль відіграє міграція інноваційних ресурсів до «полюсів зростання». Політика регіонального розвитку повинна бути заснована на принципах, що забезпечують не тільки інтенсивний розвиток таких полюсів, а дозволяють сформувати стійку тенденцію до збільшення «полюсів соціальної і господарської життя» в результаті поступового вбудовування відстаючих територій в інноваційну регіональну систему. Результатом ефективного функціонування кластеру є значення інноваційного потенціалу, необхідне для реалізації конкретних проектів, що забезпечують соціально-економічний розвиток певної території, без шкоди для тих територій за рахунок яких проводиться перерозподіл ресурсів [1]. Слід зазначити, що диспропорції в рівні

соціально-економічного розвитку територій та їх інноваційного потенціалу не є перешкодою до розвитку інтеграційної взаємодії між ними, оскільки ефективне використання сильних сторін окремих організацій, що входять в кластер, виробляє додатковий ефект розвитку і таким чином сприяє регіональним процесам росту. Суб'єкти інноваційної діяльності, перебуваючи в територіальній близькості один від одного, можуть сформувати взаємодоповнюючі інфраструктурні елементи, тим самим заощаджуючи час на створення власних.

За допомогою кластерів підприємства можуть отримувати в одній точці або «в одному вікні» відомості про потенційних розробників, партнерів, джерела фінансування, кооперувати зусилля, розподіляти стадії розробки для прискорення процесу створення продукції або послуги і виведення її на ринок в найкоротші терміни. Кластерні об'єднання створюються за підтримки держави та є посередниками між інноваторами і споживачами їх продукції. Їх функціями виступають акумулювання інформації в певному місці, інформаційний обмін між експертами, просування і реалізація навчальних програм, проведення семінарів, конференцій та ін. Іншими словами, кластери дозволяють створити інституційне середовище, що стимулює інноваційну поведінку підприємств, а також підтримання державою за допомогою формальних зв'язків статусу підприємця як інноватора. Більш того, високий рівень інноваційної поведінки підприємств є основною умовою їх конкурентоспроможності та досягнення високих позицій у сталому розвитку в бізнес-сфері.

Література: 1. Губайдуллина Ф.С. Роль государства в создании инновационных кластеров /Ф.С. Губайдуллина Ф.С. // Регион: экономика и социология.– 2011.– №3.–с.247-259. 2. Климова Т.Б. Методологические подходы к формированию инновационных кластеров в контексте обеспечения сбалансированного регионального развития / Т.Б. Климова, Я.Ю. Бондарева // Корпоративные финансы.– 2011.– №3 (19).– с.88-92. 3. Куркудинова Е.В. Кластерный подход как технология управления экономическим развитием региона / Е.В. Куркудинова // Экономика и управление.– 2010.– №10 (71).– с. 170-172 4. Лебедева Н.Н. Инновационная активность предприятий как условие их конкурентоспособности / Н.Н. Лебедева // Журнал институциональных исследований.– 2010.– Том 2 №4.– с.15-21.

Кузнецова Т.О.,

к.т.н., доцент кафедры менеджменту

Судук О.Ю.,

к.с.-г.н., ст. викладач кафедри менеджменту

*Національного університету водного господарства та природокористування,
м. Рівне, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ НА ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ОСНОВІ АПК РІВНЕНЩИНИ

Аграрний сектор економіки є важливою та невід'ємною частиною єдиного комплексу, який включає взаємопов'язані галузі промисловості і сільського господарства, що зайняті виробництвом та переробкою сільськогосподарської продукції. Майже повна зупинка інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств призвела до руйнівних процесів у продуктивних силах галузі, погіршення стану земельних ресурсів, зниження ефективності сільськогосподарського виробництва. Покращення ситуації можливе не лише за умови відновлення повноцінної інвестиційної діяльності, а й забезпечення її активності, яка дала б можливість компенсувати нестачу інвестування минулих років та покрити сучасні обсяги потреб в інвестиційних ресурсах. Загалом в Україні приріст інвестицій в аграрний сектор є меншим, ніж у промисловість. За останні 10 років в агросектор залучено 75 млн. дол., від так загальна сума щорічних капіталовкладень в АПК сягала 500 млн. дол. Так, протягом 2001 – 2010 рр. у структурі інвестицій переважали внутрішні інвестиції, здебільшого власні кошти підприємств аграрного сектору, які досягли 57 – 72%, а винятком був лише 2006 р., коли питома вага внутрішніх інвестицій становила 36% [3].

Сьогодні держава має створити для виробників сільськогосподарської продукції сприятливий режим, забезпечуючи одночасно привабливість сільськогосподарських підприємств для іноземних інвесторів. Аграрна політика держави має забезпечувати підвищення конкурентоспроможності продукції вітчизняного агропромислового комплексу на внутрішніх та зовнішніх ринках сільгосппродукції, гарантувати якість цієї продукції відповідно до вимог